

Inkuilen: het moet snel én het moet goed

In tien jaar tijd groeien van 50 naar 150 koeien melken is een hele klus. Het vergt investeren in koeien, quotum en stalruimte. Ongemerkt blijft er veel geld op het land liggen. Inkuilen in de 21ste eeuw moet snel, maar óók goed. Zeven tips die de melkveehouder helpen dit zo snel en zo goed mogelijk te doen.

De 21ste eeuw kenmerkt zich in de melkveehouderij tot nu toe door versnelde schaalvergroting. Bedroeg de gemiddelde bedrijfsgrootte in 1990 nog gemiddeld 43 melkkoeien en 21 hectare grond, bij de millenniumwisseling in 2000 was het gemiddelde al naar 52 koeien en 26 hectare grond gegroeid. Opnieuw tien jaar later, in 2010, noteerde het Landbouw-Economisch Instituut een gemiddelde bedrijfsomvang van reeds 75 koeien en 36 hectare grond. Alfa Accountants schat de gemiddelde

bedrijfsgrootte in zijn klantenkring in 2012 zelfs op 85 melkkoeien en 50 hectare grond.

Voerproductie niet vergeten

De cijfers van de bedrijfsgrootte vormen een verdubbeling ten opzichte van die van 20 jaar geleden. Bij deze snelle groei ligt de nadruk in de praktijk vaak op uitbreiding van de veestapel, de stallen en productierechten. Maar de te bewerken oppervlakte is ook verdubbeld in 20 jaar

tijd. De ruwvoerproductie vraagt een heel andere benadering met andere, veel grotere machines en andere werkschema's dan 20 jaar geleden. Wie alleen maar denkt in termen van groot, groter, grootst en snel, sneller, snelst, dreigt grote voederwaardeverliezen op te lopen. Wat dat kan kosten, heeft het afgelopen ruwvoerjaar 2012/13 geleerd. De melkproductie was zo onrendabel dat voor het eerst sinds de MKZ-crisis in 2001 het nationale melkquotum niet werd volgemolken. ■

De capaciteit van de complete kolom van gras op stam tot gras in de kuil moet tot op het kwartier op elkaar afgestemd zijn.

TOPKUIL 2013

Topkuil 2013 is een initiatief van Melkvee.nl samen met de partners BLGG AgroXpertus, OCI Agro en Plantum. Meer informatie over het verloop van de wedstrijd, interessante artikelen omtrent graslandmanagement en video's van de finalisten zijn te vinden op Melkvee.nl/topkuil. Het is ook te bereiken via www.topkuil.nl

Zeven tips

1 Stem capaciteit machinerie op elkaar af

De capaciteit van de complete kolom van gras op stam tot gras in de kuil moet tot op het kwartier op elkaar afgestemd zijn. Van maaier, schudder en hark tot en met hakselaar/silagewagen en kuilverdeler/verdichter. Het is een kostbare investering als een trekker van 160 pk en een 'triple maaier' 8 hectare gras per uur kunnen maaien, maar een 8,5 meter brede schudder met acht rotors bij lange na geen 8 hectare per uur kan schudden. Harder rijden dan 11 kilometer per uur is wel mogelijk, maar dat gaat ten koste van het schudresultaat, zeker bij onvoldoende droog gras. Dan blijft er gras onvolledig of helemaal niet gekeerd liggen tussen de rotors.

Let ook op de intensiteit waarmee de kuil verdicht wordt tijdens het inkuilen. Onderzoek heeft aan het licht gebracht dat dit vaak te wensen overlaat en voederwaardeverlies door broei oplevert. Er is te weinig tijd en capaciteit om de kuil voldoende vast te rijden. Kuil niet te droog in. Broei treedt eerder op bij het drogestofgehalte boven de 40-45 procent.

2 Afstellen en onderhouden

De regels voor optimale maaihoogte en afstelling van schudder en hark zijn niet veranderd in 20 jaar tijd. Te diep schudden en harken betekent een verhoogd ruw-asgehalte in de kuil en te ondiep schudden en harken betekent opbrengstverlies. Te diep maaien kost brandstof en hergroei, te ondiep maaien kost capaciteit en opbrengst. Ook de grote voederwinningswerktuigen van nu zijn in te stellen qua werkdiepte, al is het ontwerp van de omvangrijke apparatuur wel een compromis tussen compactheid, werkbreedte en transporthoogte. Ook de hellingshoek van de rotoren van een schudder kan worden ingesteld. Vraag uw mechanisatiebedrijf om uitgebreide toelichting bij het afstellen/instellen. Let op het werk dat het loonbedrijf aflevert en gun de loonwerker de tijd om goed werk af te leveren. Let bij het onderhoud ook op het oliepeil in de aandrijvingen van uw maaier, schudder of hark. Veel draaiende delen van moderne voederwinningswerktuigen zijn grotendeels onderhoudsvrij want zelfsmarend.

3 Het op veiligheid en rijvaardigheid

In de akkerbouw is personeel dat de vaardigheid heeft om met grote en zware landbouwmachines te werken doorgaans wel beschikbaar. Maar in de veehouderij, mede door de snelle schaalvergroting, ontbreekt het soms aan personeel dat ervaring heeft om met grote voederwinningswerktuigen te werken. Ook dreigt er overbelasting en vermoeidheid tijdens piekuren in het inkuilseizoen. Als er dag en nacht wordt gewerkt, neemt de kans op ongelukken logischerwijs toe. Er gelden geen werktijdenwetten, zoals in de transportwereld.

4 Samenwerken

Werktuigoöperaties zijn bijna net zo oud als de zuivelcoöperaties. De voortgaande schaalvergroting in de melkveehouderij blaast ze mogelijk weer nieuw leven in. Samenwerken met collega's is namelijk een goede mogelijkheid om meer flexibiliteit en capaciteit tijdens de voederwinning te realiseren en de (investerings)kosten te drukken.

5 Kies bewust voor eigen mechanisatie of loonwerk

De afweging om zelf te investeren in eigen mechanisatie of de loonwerker in te schakelen is vooral een kwestie van beschikbare arbeid. Moet de melkveehouder alles in de stal en op het land alleen doen of zijn er andere (gekwalficeerde) mensen beschikbaar die kunnen meewerken aan de voederwinning? Ook speelt de verkaveling een rol. Naarmate de loonwerker efficiënter zijn surplus aan capaciteit kan benutten, wordt de loonwerker goedkoper. Maak het de loonwerker gemakkelijker door zelf de perceelsranden te maaien. Dat scheelt veel tijd bij het besturen van de grote machines. Grotere flexibiliteit pleit in het voordeel van eigen mechanisatie.

6 Overweeg ander tijdschema

De winnaar van de Topkuil-verkiezing van 2012, Hans Jansen uit Groesbeek (Gld.), kuilt op een afwijkend tijdstip in. Jansen: „Het liefst maaien we 's middags, voor zoveel mogelijk suiker in de kuil, om het de dag daarop te schudden en de dag daarop 's ochtends in te kuilen. Dat past beter qua werkverdeling over de dag. Het komt de loonwerker ook beter uit, want de meeste boeren willen 's middags of 's avonds inkuilen.“ 's Ochtends inkuilen verlaagt ook de temperatuur waarbij de kuil wordt afgesloten. Dit is gunstig voor het conserveringsproces.

7 Voordelen opraapsnijwagens

Opraapsnijwagens zijn terug van weggeweest. Met name omdat moderne snijwagens het gras vrijwel net zo kort verwerken als hakselaars en minder brandstof vergen, zonder dat er veel capaciteit wordt ingeleverd. Vooral in Noord-Nederland wint de opraapsnijwagen aan populariteit. In deze gebieden van Nederland wordt minder snijmaais geteeld en daarom zijn er minder hakselaars beschikbaar dan in Zuid-Nederland. In het Zuiden blijft hakselen populair. Als er wordt gehakseld, is het ook een optie om het schudden helemaal of gedeeltelijk achterwege te laten. Dat is uiteraard alleen het overwegen waard bij fel zonnig, winderig en standvastig warm weer als een te hoog drogestofgehalte dreigt.

Erik Roelofs, productspecialist Reesink Technische Handel: 'Vraag uw mechanisatiebedrijf om uitgebreide toelichting bij het afstellen/instellen. Let op het werk dat het loonbedrijf aflevert en gun de loonwerker de tijd om goed werk af te leveren.'